

הליכות חיים והשקפה

כוונה בתפילה

הדרך המועילה לכוונה בתפילה

יש לי סאלה בענין כוונה בתפילה, אני חפץ מאוד לכוון בתפילה כראוי וכיאות, אולם כבר זה קשה לי עד מאוד ואני מוציא קצת, שכל עת שאני רק אומר בתפילה, חק שניות אחרות, מחשבותי כבר מתחילה לשוטט בענין העולם ונתיבותיה וכל מיני מאורעות ודברים שונים, וכל זקום בחכה תכל חוף מציבורי התפילה, ואני שואל ומבקש מה עלי לעשות ומה הצעה הישירה לכה שאוכל לכוון בתפילה כדבעי ליהווי.

המילות), כי דבר זה יביא אצלו רפיון בלב כשיראה שאינו מצליח בזה כל כך, ורפיון הלב הזה יכול לגרום לו שגם את המחשבה של עומד לפני המלך לא יחשוב מרוב עצבון רוח שיהיה לו מזה, ולכן אמינא שישתדל ביותר בענין הכוונה של עומד לפני המלך ובזה ישיש עיקר מגמתו.

ידבר דיבורים פשוטים להשי"ת

ואפשר לומר עוד בענין הכוונה של עמידה לפני המלך, ידידועים הם דברי 'בית הלוי' (ע"ת פרשת ויחי) שאומר, שיש ב' ענינים בתפילה, א. האמירה בפה את מילות התפילה שתקנו לנו אנשי כנסת התפילה להתפלל, וזה האמירה של המילים בלבד על ידי פה המדבר. ב. ענין של תפילת האדם עצמו, שיחשוב וידבר בלבו להקב"ה, ויאמר לו דיבורים פשוטים ואמיתיים מעומק לבו, ופרש ומספר להקב"ה את כל הדברים שצריך וכל מה שמעיק לו בחייו היום יומית וכל משאלות לבו שרוצה מאתו ית"ש. וזו היא חלק נכבד והעיקרי בתפילה.

ואכן, על כל אדם להרגיל את עצמו בהתנהגות מופלא זה (ואין זה שייך לחסדי ברסלב דייקא, אלא שייך לכל אחד ואחד), וידבר דיבורים פשוטים ואמיתיים להקב"ה, ואפ"ר רק 'איני מינוט', אך שיהיה מפנימיות ומקירות לבבו, וזו עיקרה של תפילה. ודבר זה ודאי שאפשר לעשות זה גם באמצע תפילתו, אם ב'שומע תפילה' אם ב'יהיו לרצון', שישח את לבו להקב"ה, וזה יהיה בד בבד עם התפילה התמידית של שחרית מנחה מעריב.

עומד לפני המלך וזוכה לדבר אליו ולהשיח לבו

וזה עוד עומק בכוונת עמידה לפני המלך, שידע נאמנה שאני עומד לפני המלך, ואני כל כך קרוב אליו שאני גם מדבר אליו ומשיח את מה שיש בלבי ומספר לו את משאלותי שאני צריך, וזה דבר נפלא שיכניס עמוק לבבו שזוכה ועומד לפני המלך ואני גם משיח את ליבי אליו, וזה יחבר אותו יותר ויותר לעצמה של תפילה באמת ובתמים.

(אמנם צריך להיזהר שלא לעשותו עם נערו"ן כלל, שאל יעמוד האדם בברכת 'שומע תפילה' או ב'יהיו לרצון' ויקש מהשי"ת את משאלות לבו וידבר אליו, ומדי דברו אליו יעביר במחשבתו עם 'נערו"ן' רבתי את כל סדר יומו ויחשוב שמא לא חישוב חס וחלילה על דבר מה, ויפספס בראשו עוד פעם ועוד פעם במחשבתו האם כבר ביקש על דא ועל הא והאם ביקש היטב ובפנימיות אמיתית כראוי על הדבר ההוא וכו', אלא שזה יהיה בנעימות ובהבנת השי"ת, ובבחינת ואני קרבת אליו לי טוב, שיספר וישח להקב"ה כל מה שיש לו בלבו, ויאמן שקרוב השם לכל קרוב ושומע ומאזין לתפילתי).

הכלל הוא - שיכניס בלבו עיקר הדבר שזוכה לעמוד לפני המלך, ויתמיד בעיקר במחשבה זו, הן טרם התפילה וגם מידי פעם בתוך התפילה, וגם ישתדל לדבר דיבורים עצמיים ופשוטים להקב"ה ולספר לו את הצטרפותיו אשר צריך בכלל ענייניו אם בענייני המשפחה וצאצאיו ופרנסה וכו', ועי"ז יוכל להגיע יותר ויותר להכוונה בתפילה של 'עומד לפני המלך', ולזכות לאחיה בעבודת התפילה הנשגבה והחשובה.

ולכן, מה יעשה האדם שאכן יוכל להצליח בכוונה אמיתית בתפילה על אף הקושי הרב שבדבר.

שיטת הגר"ח מבריסק בכוונה בתפילה

ונוכל לומר בזה, הדנה יש מאמרו הנודע של הגאון רבי חיים מבריסק ז"ל שאמר בענין כוונה בתפילה, שבכוונה זו ישנם ב' מיני כוונות, א. הכוונה של פירוש המילות כפשוטן, שיחשוב בלבו פירושו של כל מילה ומילה שמוציא מפיו. ב. הכוונה שעומד לפני המלך מלכו של עולם וזוכה להתפלל אליו יתברך שמו.

וסבר הגר"ח, שלגבי הכוונה הראשונה של פירוש המילות צריך ביותר לכוון לכל הפחות בעיקר בכונה הראשונה של שמו"ע, אמנם לגבי הכוונה השנייה של עומד לפני המלך מלכו של עולם צריך לכוון בכל משך השמו"ע שעומד האדם ומתפלל אל בוראו ויוצרו, וכוונה זו צריכה להיות בכל שעת התפילה, ויש חולקים על זה וכגון החו"א שטוען, שגם אם אינו מכוון ממש כל העת בכוונה זו של עומד לפני המלך, הא רואים אנו שאינו הולך ממקומו באמצע שמו"ע לעשות הצטרפותיו וכו', וזה ראה שיועד שעומד בתפילה לפני המלך אפילו אם אינו מכוון בזה ממש כל העת, ומ"מ הגר"ח סבר שבענין שיחשוב וידע במחשבתו כל העת שעומד בזמן ההיא בתפילה לפני המלך.

יתמקד ביותר בכוונה של עומד לפני המלך

ולענ"ד הכוונה של עמידה לפני מלך מלכי המלכים שאומר הגר"ח זה עצה נפלאה לכוונה בתפילה, והוא שיחשוב האדם תמיד טרם שמתחיל להתפלל, אני הולך כעת לדבר עם המלך ולעמוד כנגדו, ויתבונן במחשבה זו היטב - שאני הולך כעת להתפלל ולעמוד לפני המלך מלכי המלכים שהכל בידו והוא אדון כל הארץ העושה ויעשה כל מאורעות עוה"ז ויש בידו למלא כל מבוקשי, ולפניו ית"ש אני מתחיל כעת להתפלל תפילת 'שמונה עשרה'. והמחשבות הללו יחשוב בין קודם התפילה, וגם מידי פעם במשך התפילה, שיעצור קמעה ויתבונן שאני עומד כעת לפני המלך, ובדבר זה יתחיל האדם להתחזק עוד ועוד.

ודבר זה יועיל מאוד לענין הכוונה בתפילה של עומד לפני המלך, וכשירגיל את עצמו לאט לאט בהנהגה זו שיכניס בלבו מידי פעם את ההרגשה והמחשבה שזוכה לעמוד לפני המלך, יזכה ויגיע למציאות שבכל עת התפילה יזכור וידע שהוא עומד כעת בתפילה לפני המלך, וזו עיקר כוונה בתפילה כדברי הגר"ח. ועצה זו הוא גם לפני כל דיבור קודש שמוציא מפיו וכגון ברכה שמברך וכו' שיתרגל האדם את עצמו לחשוב לעצמו שהנה אנוכי בא עכשיו לומר דיבורים קדם רבון עלמין ויתבונן קצת בדבר זה.

תפסת מרובה לא תפסת

אמנם אל יאנס את עצמו בכח לחשוב גם את פירוש המילות בכל כוחו (חוץ מברכה ראשונה שצריך עפ"י דין להתאמץ לכוון בפירוש

נתקשו בזה רבים וטובים

האמת צריכה להיאמר, הרי זה עניין רבתי שנתקשו בזה רבים וטובים, וכידוע העובדא עם הרה"ק מברדיטשוב ז"ע שפעם אחת נתן יד עם 'שלום עליכם' לבבית לאחד תיכף לאחר שסיים את תפילתו, ולתמימה המתפלל מה לפריסת שלום זו הלוא כלל לא הגיע ממקום רחוק, ענהו הרה"ק הנ"ל, שראה אותו בתפילתו והיה נראה עליו איך שמחשבתו משוטטת ביריד בדאנציג, ומכיון שמחשבתו היתה שם הרי גם הוא היה שם, ודאנציג מקום רחוק הוא, ומגיע לו שלום עליכם על כך. והיינו שזה דבר שייך בהרבה אנשים וצריך להשתדל בזה הרבה לזכות לכוון בתפילתו כהוגן.

התחזקות בזה

ונוכל לומר בענין זה, ידידוע שבגור היה המשגיח הנודע בעל המוח והנפש המכונה בשם ר' גוד'ל אייזנער זצ"ל, והוא היה נוהג לדבר ולשוחח זמן רב עם בחורים צעירים, לחזקם ולעודדם בעבודת השי"ת ובכל תהלוכות החיים, והיה פעמים שהיה מאריך מאד בשיחותיו עם הבחורים, עד שהיה יכול להרבות בשיחה אחת גם במשך ששה שעות ברציפות.

ומספרים, שפעם אחת פגשוהו מורו ורבו הרה"ק הבית ישראל מגור ז"ע, ושאלו בתמימה, מה טעם האריכות הזו ומה העניין בדבר הזה, ענהו ר' גוד'ל ז"ל ביראת הכבוד ואמר להבית ישראל, שאין הוא מדבר עם בחורים כל כך הרבה זמן כלל אלא כעשרה דקות בלבד, אמר לו הבית ישראל שהרי שמע בברירות מעדים נאמנים שהוא מדבר גם ששה שעות רצוף, ענהו ר' גוד'ל ואמר לו, שבאמת הרי הוא מדבר עם בחורים רק עשר דקות בלבד, אמנם בכדי שיהיה עשרה דקות של איכות הרי הוא צריך לדבר אתם שש שעות שעל ידי זה יתמצה עשר דקות מעולות של שיחה אמיתית ופנימית החודר ללבו ונפשו של הבחור, והיה ניחא לו לשוחח ולדבר עם בחור ששה שעות כדי שיגיע לאותן עשרה דקות אמיתיות ומועילות.

ואמינא בזה דבר חיוזק להשואל החושב ה"ו, שממש כענין זה אפשר להביט על תפילתינו, שהרי האדם מתפלל להקב"ה במשך שעה ויותר, ואם בתוך השעה הלז יוצא לו לכל הפחות כמה דקות יקרות וחשובות של שיחה אמיתית עם הקב"ה היה כל השעה שווה לו ביותר, ועיקר מבטו של האדם יהיה על אותן כמה דקות אמיתיות של שיחה פנימית בלב ונפש שיש לו עם בוראו על אף שצרכה לו לזה שעה שלמה של תפילה ויתחזק עם אותה זמן ויעשה ממנה העיקר.

והאמת ניתן להיאמר שבזמנינו אנו כפי תכונת נפשינו קשה מאד לאנשים רבים לרכז את עצמם על כל ענין שיהיה למשך זמן רב, וממילא כמובן קשה לאדם להתרכז במחשבה רצופה כל שעת תפילה, שיהיה בריכוז עמוק ובמחשבה זכה וברורה עם כל העומק והפנימיות הראוי לתפילה, וזה בא לנו מרוב טרדות החיים שאנו נמצאים בו ועוד סיבות שונות, וצריך להתבונן בזה הרבה.

נתנדב ע"י חיים שלום פריעדמאן
לע"נ דוד יוסף בן מתתיהו ע"ה

נתנדב
לע"נ אברהם מרדכי בן הילל מאיר ע"ה

נתנדב ע"י ברוך לייפער
לרפואת צפורה אלטה בת אסתר לרפו"ש

נתנדב ע"י ר' שלמה אבראמוויטש
לרפואת אבנר בן פיגה רחל לרפו"ש